

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการจัดการศึกษาไม่ว่าระดับใดก็ตาม เรามุ่งพัฒนาความสามารถในตัวผู้เรียน ให้มีพฤติกรรมทัศนคติที่ดี ทั้งตนเอง สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่เขาดำรงชีวิตอยู่ได้ดี และเป็นผู้มีคุณประโยชน์ต่อสังคม ด้วยเหตุนี้เราควรมาพิจารณากันว่า มนุษย์มีความต้องการอะไร ต้องใช้อะไร มีกิจกรรมอะไรบ้างในการดำรงชีวิต อะไรที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียน สามารถขยายประสบการณ์พัฒนาความสามารถได้ดีและรวดเร็วกว่าการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม ๆ หรือเรียนรู้จากกรอบคร่ำ อะไรบ้างที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้ดีสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวได้ถูกบรรจุลงในหลักสูตร และหลักสูตรก็มีวิวัฒนาการมาโดยลำดับ ได้รับการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้เหมาะสมกับแต่ละยุคแต่ละสมัย เพราะเชื่อว่า สิ่งเหล่านี้ กิจกรรมเหล่านี้ เป็นสิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตในสังคมนั้น สิ่งทีบรรจุลงในหลักสูตร เกือบจะ ถือได้ว่าเป็นสิ่งสากลของชนทุกชาติทุกประเทศที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถขั้นพื้นฐาน ของผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตได้ดี โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา อันเป็นการศึกษาของคน ส่วนใหญ่ของประเทศ (บันลือ พุกษะวัน, 2531)

พลศึกษา (Physical Education) เป็นกระบวนการศึกษาแขนงหนึ่งที่ส่งเสริม ในบุคคลได้มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยใช้กิจกรรมพลศึกษา ที่เลือกเฟ้นเป็นอย่างดีแล้ว เป็นสื่อกลางในการศึกษา (วรศักดิ์ เทียรชอบ, 2529) ความ จำเป็นที่ต้องมีพลศึกษา มีอยู่หลายประการ เช่น การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อมีชีวิตอยู่ การต่อสู้กับสัตว์ร้ายหรือศัตรูการเผชิญกับสภาพดินฟ้าอากาศสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ แต่ที่สำคัญคือ การที่ร่างกายต้องการการเคลื่อนไหว เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสมดุลการเจริญเติบโต สุขภาพและสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตามหลักของสรีรวิทยานั้นร่างกายของคนหรือสัตว์ต้องการการออกกำลังกายเป็นประจำ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงตาย ไทวัลย์ ตันลาพุม (2530) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีพลศึกษาไว้ว่า

1. การดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ในสมัยโบราณ ความจำเป็นในการออกกำลังกายให้แข็งแรงอดทน เพื่อต่อสู้กับภัยธรรมชาติ ภัยจากสัตว์ร้าย และเพื่อหาอาหาร
2. ความต้องการการเคลื่อนไหว ร่างกายมนุษย์มีความจำเป็นในการเคลื่อนไหวตลอดเวลา เพื่อพัฒนากลไกการเคลื่อนไหวของอวัยวะภายในร่างกายให้อยู่ในลักษณะการเคลื่อนไหวที่สมดุล และเพื่อประสิทธิภาพในการทำงานของร่างกาย
3. ความต้องการตามธรรมชาติที่ต้องการแสดงออก สนามกีฬาเปรียบเสมือนหนึ่ง "ห้องปฏิบัติการ" ที่จะทราบได้ว่าเด็กมีพฤติกรรมเช่นไรทั้งนี้ โดยธรรมชาติมนุษย์ต้องการแสดงออก การแสดงออกที่ดีที่สามารถระบายพฤติกรรมออกมาให้เด่นชัด ก็คือ การแสดงออกด้วยการออกกำลังกายโดยการ เล่นกีฬา
4. ความสมดุลแห่งชีวิตในสังคมปัจจุบัน สภาพสังคมปัจจุบัน มนุษย์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย ทั้งนี้ เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ มนุษย์ไม่ต้องทำอะไรด้วยตนเอง หรือลักษณะการทำงานเป็นลักษณะการออกกำลังกายที่ลดน้อยลงกว่าเดิม จึงมีความต้องการการออกกำลังกาย และเล่นกีฬาเพื่อเป็นการทดแทนกับสิ่งที่ขาดไป
5. ความต้องการทางนันทนาการ ความสนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจ เป็นสิ่งที่เกิดควบคู่กับชีวิตมนุษย์ การออกกำลังกายโดยการเดินร่า ว่ายน้ำ เล่นหมากรุก หมากฮอส เล่นโบว์ลิ่ง ฯลฯ เป็นความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะเพื่อลดความตึงเครียดในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

นอกจากนี้องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้ประกาศกฎบัตรระหว่างชาติเกี่ยวกับพลศึกษาและกีฬา จากการประชุมสมัชชาใหญ่สมัยที่ 20 (1978, แปลโดย วรศักดิ์ เพียรชอบ) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษา และกีฬาถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคน
2. พลศึกษาและกีฬาเป็นส่วนที่จำเป็น และสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตในระบบการศึกษาโดยส่วนรวมทั้งหมด
3. โปรแกรมพลศึกษาและกีฬาควรจะสนองความต้องการ ทั้งของบุคคลและสังคม

4. การสอน การฝึกและการบริหารทางการพลศึกษาและกีฬา ควรจะมีการจัดและดำเนินการ โดยผู้ที่มีความรู้ทางด้านนี้โดยตรง
5. การมีสถานที่ เครื่องอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์ที่เพียงพอ นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการพลศึกษาและกีฬา
6. การวิจัยและการประเมินผล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะขาดเสียไม่ได้ในการพัฒนาการพลศึกษาและกีฬา
7. การสารนิเทศและเอกสาร เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการพลศึกษาและกีฬา
8. สื่อมวลชนควรมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่คุณค่าและผลประโยชน์ของการพลศึกษาและกีฬา
9. สถาบันหรือหน่วยงานของชาติมีบทบาทสำคัญในการพลศึกษาและกีฬา
10. ความร่วมมือกันในระดับชาติถือเป็นหลักสากลและความสมบูรณ์ของการส่งเสริมการพลศึกษาและกีฬา

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพลศึกษาต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ดังนั้นการพลศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดเป็นหลักสูตรในการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน สำหรับการพลศึกษาในประเทศไทยนั้นได้เริ่มอย่างเป็นระบบมีหลักสูตรในการเรียนการสอนในโรงเรียนตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีพระบรมราชโองการประกาศใช้โครงการศึกษา เพื่อให้มีการจัดการศึกษาแผนใหม่ในประเทศเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช 2441 (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2527) ส่วนหลักสูตรพลศึกษาเริ่มใช้ครั้งแรกที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พุทธศักราช 2445 กระทรวงธรรมการได้จัดหลักสูตรพลศึกษาเข้าไว้ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สอนกายบริหารและกีฬา ส่วนของหลักสูตรพลศึกษาในระดับประถมศึกษานั้นได้มีการบรรจุไว้ในแผนการศึกษาชาติทุกฉบับ และมีการพัฒนาไปตามกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการจัดการศึกษา เช่นแผนการศึกษาชาติฉบับที่หนึ่ง พุทธศักราช 2475 การพลศึกษาก็ได้เป็นองค์หนึ่งในการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ คือ พุทธิศึกษา พลศึกษาและ

จริยศึกษา ในสมัยต่อมามีการเปลี่ยนแปลงร่างแผนการศึกษาชาติฉบับใหม่ขึ้นอีกหลายครั้ง คือ ในพุทธศักราช 2475, 2494 การพลศึกษาก็ยังเป็นส่วนที่สำคัญของแผนการศึกษาชาติ จนกระทั่งประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2503 (วรศักดิ์ เทียรชอบ, 2527) ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นสภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงมาก การเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสำคัญ การจัดการศึกษาจึงต้องสนองตอบต่อสภาพการเมือง การปกครอง และให้ตระหนักถึงความมีส่วนร่วมรับผิดชอบในสังคมมากขึ้น หลักสูตรพลศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 (กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประถมต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 และระดับประถมปลาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ "หมวดพลานามัยเป็นหมวดวิชาที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางจิต ทางอารมณ์ ทางสังคมและทางกาย วิชาที่ว่าด้วยการบำรุงร่างกาย และป้องกันมิให้ร่างกายได้รับอันตรายจากโรคภัยไข้เจ็บ หรืออุบัติเหตุในชุมชนด้วย"

ต่อมาได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 สภาการศึกษาแห่งชาติได้ให้เหตุผลไว้ว่า "โดยที่สภาการศึกษาแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่าแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2503 และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2512 ไม่อาจสนองความต้องการอันจำเป็นของสังคมไทยในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติให้สนองความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน..." (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2533)

ในส่วนของหลักสูตรการเรียนการสอนนั้นได้มีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย 5 กลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพลศึกษา อยู่ในกลุ่มนี้) กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ มีจุดประสงค์เฉพาะของพลศึกษา คือ

1. ให้มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง และสง่างาม
2. ให้ได้รับความสนุกสนานจากการเรียนและการเล่น

3. ให้สนใจในการเล่นเป็นหมู่คณะ ขอมรับการติกาและผลของการเล่น
4. ให้มีทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน กิจกรรมเข้าจังหวะ และ ทักษะที่นำไปสู่

กิจกรรมกีฬา

5. ให้มีทักษะกีฬา ทั้งประเภทบุคคลและทีม
6. ให้เห็นความสำคัญและสนใจในกิจกรรมนันทนาการ
7. ให้เห็นคุณค่าทางการรักษาสุขภาพของตน และการออกกำลังกายอย่าง

สมาธิเสมอ

8. ให้สามารถปรับตัวเอง เข้ากับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม
9. ให้ยอมรับความสามารถของผู้อื่น และความแตกต่างระหว่างบุคคล

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นจะเห็นว่าหลักสูตรการเรียนการสอนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรที่มีอยู่เดิม และที่สำคัญคือเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของความเจริญทางด้านวิชาการความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง ดังนั้นในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำมาใช้ในแต่ละยุคแต่ละสมัยนั้น จะมีความเหมาะสมและใช้ได้เป็นอย่างดีในช่วงเวลานั้น ๆ เมื่อนำหลักสูตรมาใช้ในระยะเวลาหนึ่งแล้วอาจไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ดังกล่าว หลักสูตรจึงควรมีความเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานต่าง ๆ เป็นหลักในการพัฒนา สาโรช บัวศรี (2514) ได้กล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรไว้ 5 ประการด้วยกันคือ

1. พื้นฐานทางปรัชญา (Philosophical Foundation)
2. พื้นฐานทางจิตวิทยา (Psychological Foundation)
3. พื้นฐานทางสังคม (Sociological Foundation)
4. พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ (Historological Foundation)
5. พื้นฐานทางเทคโนโลยี (Technological Foundation)

แนวโน้มโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและวัฒนธรรม กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคอุตสาหกรรม อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและวิทยาการมี มีมากขึ้น ซึ่งไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2532 อ้างถึงในอมรรัตน์ สุทสาท, 2534) กล่าวถึงสังคมไทย ในอนาคต สรุปได้ว่า สังคมไทยในอนาคตจะต้องเป็นสังคมอุตสาหกรรมอย่างแน่นอน ทั้งนี้เพราะ กระแสของโลกที่ผลักดันโดยตรงและโดยอ้อมให้ไทยเป็นแหล่งอุตสาหกรรม เมื่อสังคมไทยจะกลาย มาเป็นสังคมอุตสาหกรรมแล้ว รูปแบบ และกระบวนการทางสังคมย่อมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อย่างมาก ซึ่งรวมไปถึงการจัดการศึกษาของชาติด้วย ดังนั้นผู้วางแผนการศึกษาควรจะได้ศึกษา ถึงความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวประกอบการพิจารณาในการร่างหลักสูตรว่าควรจะมีมุ่งเน้นหนักใน เนื้อหาสาระแนวทางเช่นใด

จากสาเหตุดังกล่าวมาแล้วข้างต้นพลศึกษาซึ่งเป็นองค์หนึ่งของการศึกษาจุดประสงค์ ของการจัดหลักสูตรและแนวทางการเรียนการสอนต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของเงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรม และความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนความตื่นตัวในการส่งเสริมความสามารถของ การกีฬาของชาติมีมากขึ้นและผลงานการวิจัยทางพลศึกษา การกีฬา ตลอดจนความก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์การกีฬา ดังนั้นคาดว่าอีก 10 ปีข้างหน้า เงื่อนไขต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ตลอดจนแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการประถมศึกษา ซึ่งเท่ากับว่าจุดประสงค์ใน การจัดหลักสูตรพลศึกษา และแนวการสอนก็คงจะเปลี่ยนไปจากเดิมผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะมีการ ศึกษาถึงแนวโน้มของหลักสูตร และการเรียนการสอนพลศึกษาระดับประถมศึกษาในอีก 10 ปี ข้างหน้า โดยมุ่งศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในปีพุทธศักราช 2545 โดยใช้เทคนิคการ วิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique) ในการศึกษาดังกล่าวนี้เพื่อเป็นประโยชน์ ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนพลศึกษาระดับประถมศึกษาในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรพลศึกษาระดับประถมศึกษา ในปีพุทธศักราช 2545 ในด้านลักษณะทั่วไป จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความเห็นและแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญสาขาพลศึกษา เกี่ยวกับแนวโน้มของหลักสูตร พลศึกษาระดับประถมศึกษาในปีพุทธศักราช 2545 ในด้านต่อไปนี้เท่านั้น

ก. หลักสูตรพลศึกษาระดับประถมศึกษา ปีพุทธศักราช 2545

- 1) ลักษณะทั่วไปของหลักสูตร
- 2) จุดประสงค์ของหลักสูตร
- 3) โครงสร้างของหลักสูตร
- 4) เนื้อหาของหลักสูตรพลศึกษา

ข. การเรียนการสอนพลศึกษาในระดับประถมศึกษา ปีพุทธศักราช 2545

- 1) กิจกรรมการเรียนการสอน
- 2) สื่อการสอน
 - 2.1 เอกสารคู่มือต่าง ๆ
 - 2.2 สื่อและอุปกรณ์อื่น ๆ
- 3) การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนพลศึกษา
 - 3.1 จุดประสงค์ของการวัดผลและประเมินผล
 - 3.2 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผล
 - 3.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผล

2. ในการศึกษาความคิดเห็นและแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญสาขาพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร จะใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ เดลฟาย (Delphi Techinque)

จำนวน 3-4 รอบ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเต็มใจ ตั้งใจ และมีน้ำใจในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นที่เป็นอิสระในการตอบแบบสอบถามทุก ๆ รอบ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แนวโน้ม หมายถึง สิ่งที่น่าจะเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ผู้เชี่ยวชาญสาขาพลศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีคุณสมบัติอย่างน้อย 2 ข้อใน 5 ข้อ ดังนี้

1. สำเร็จการศึกษาทางสาขาพลศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป
2. เป็นผู้มีประสบการณ์ทางการสอนพลศึกษาระดับประถมศึกษา หรือการสอนวิธีสอนพลศึกษา และ/หรือ นิเทศการสอนพลศึกษา ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป
3. เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการร่างหลักสูตรวิชาพลศึกษาระดับประถมศึกษา
4. มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตร หรือการสอนพลศึกษาเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ
5. เป็นนักการศึกษาที่มีความรู้ด้านหลักสูตรพลศึกษา หรือ การสอนพลศึกษาระดับประถมศึกษา และ/หรือ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางทางการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หลักสูตรพลศึกษา หมายถึง หลักสูตรพลศึกษาในระดับประถมศึกษา

การเรียนการสอนพลศึกษา หมายถึง การเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรพลศึกษาในระดับประถมศึกษา

เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) หมายถึง ขบวนการที่จะเสาะแสวงหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตโดยใช้แบบสอบถามแทนการประชุม และจะถามซ้ำประมาณ 3-4 รอบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรพลศึกษาระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางให้แก่สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูสาขาพลศึกษา ในการปรับปรุงการผลิตครูสาขาพลศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนพลศึกษา ในการปรับปรุงการเรียนการสอนพลศึกษาในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น